

A háromszor koronázott király

Három jelölt – egy király

„Az ország főpapjai, bárói, nemesei és minden rendű lakosa sokat tépelődve e gondolkodának, Isten kegyelméből hol és miképp találhatnának maguknak a szent királyok véréből sarjadt új királyt.”

Bajor Ottó

(1261-1312)

a bajor származású magyar király.

A magyar királyi címet

**1305-től haláláig viselte,
de 1307-ben megfosztották
magyarországi hatalmától.**

I. Károly

(1288 –1342)

Károly Róbert

néven ismert
magyar király.

Vencel

(1289-1306)

Přemysl-házból származó
magyar, cseh és lengyel király.

**Magyarországon –László néven –
1301-1305 történt lemondásáig uralkodott.**

Így siránkozott egy korabeli főúr III. András halála után. Valójában azonban olyan uralkodót kerestek, aki nem korlátozza megnövekedett hatalmukat.

Az utolsó Árpád-házi királyok alatt ugyanis megerősödött a főurak hatalma.

A királyi adományok megnövelték birtokaikat.

**Aba Amadé
(1240–1311)**

Aba nembeli Amadé
magyar országbíró, nádor.

Kiskirályok uralmi területei a 14. század elején

**Csák Máté
(1260–1321)**

a Csák nemzetség legismertebb és legnagyobb hatalmú tagja, a III. András magyar király halála utáni trónharcok idején **az ország északnyugati részének tartományura.**

I. Károly

(Károly Róbert)

néven ismert magyar király,
1301-től koronás, de csak az „**Anjou párt**”
részéről elismert uralkodó,
érvényesen – harmadszorra megkoronázva –
1310–1342 között uralkodott.

A kiskirályok erejét fokozta

a familiárisaikból álló **hadseregük is.**

Némelyikük több megye ispánjaként tett szert
hatalomra.

**Ezek a főurak egy-egy országrész felett úgy
uralkodtak, mintha királyok volnának.**

A tartományurak közül a leghatalmasabb
Csák Máté volt.

Anjou-ház

a Franciaország
északnyugati részén
elterülő **Anjou tartományt**
birtokló család
elnevezése.

Az üresen maradt trónért három
királyjelölt küzdött.

Egyikük, a későbbi **I. Károly**
IV. Béla távoli leszármazottja volt.

Ő még III. András életében érkezett
Nápolyból Magyarországra.

1301-ben királyné is koronázták, de ez a korabeli szabályok szerint több okból sem volt érvényes

(nem a Szent Koronával végezték).

1310-re I. Károly a pápa és a főurak egy részének támogatásával megszabadult a vetélytársaitól.

Az első koronázást még további kettő követte, mert csak az utolsó felelt meg minden előírásnak.

Harc a tartományurakkal

I. Károlyt sokan újabb honalapítónak is tartják, mivel megtörte a kiskirályok hatalmát.

I. Károly „egyik” koronázása

A királyra esküt tevők között nem jelentek meg a leghatalmasabb főurak.

Károly tudta, hogy addig nem uralkodhat igazán, amíg osztoznia kell a hatalmon a tartományurakkal.

A fosztogatások, rablások megszüntetése az ország érdeke is volt.

A tartományurak leveréséhez több mint tíz év kellett.

Legjelentősebb győzelmét a király Kassa város lakosainak segítségével 1312-ben Rozgonynál aratta.

Ez egyben hadtörténeti „újdonság” is, mert először fordult elő, hogy a városi polgárság megsegítette az uralkodót.

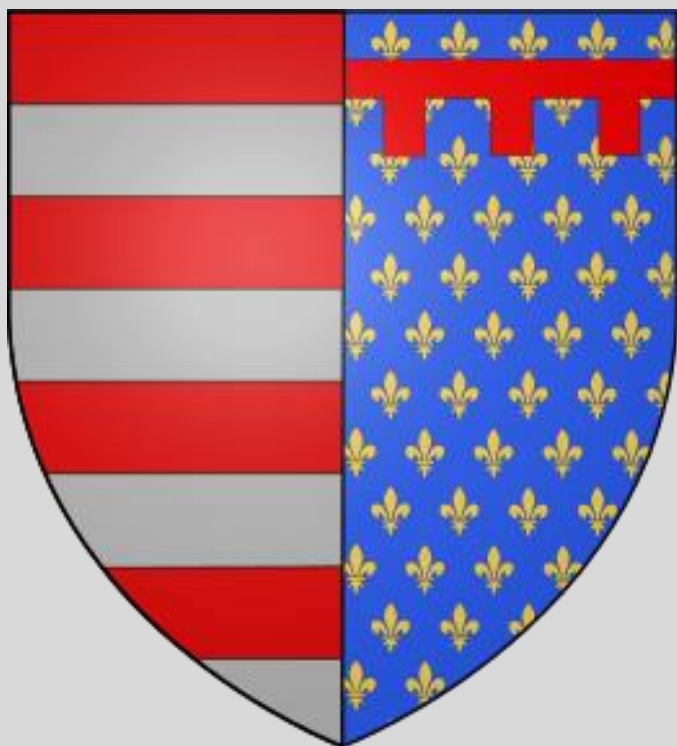
A Rozgonyi csatában Károlynak az Abák hatalmát törte meg

Károly bőkezűen megjutalmazta a hozzá csatlakozókat.

Híveinek ispáni tisztséget és várakat juttatott, főleg a tartományuraktól visszaszerzett birtokokból.

Amíg a megadományozott viselte a tisztséget, kormányozta a várat vagy az uradalmat, addig a befolyó jövedelemmel is rendelkezhetett.

Ebből a jövedelemből azonban köteles volt a királyt katonákkal segíteni.

Károly Róbert címerpajzsa

I. Károly gazdasági intézkedései

Károly a tartomány urak legyőzése után a királyság gazdasági ügyeivel foglalkozott. **A kincstár bevételeit akarta növelni,** ugyanis a királyi birtokok eladományozásával ezek csökkentek. Ekkoriban **Magyarország bányái adták ezüsből a világtermelés negyedét, aranyból pedig a harmadát.**

Magyarország Károly uralkodásának idején a legjelentősebb tartományurak területei

Károly aranyforintja az anjouk jelképével a liliommal

A **bányászok** a kitermelt nemesfém mennyisége szerint **bányabért** fizettek a királynak.

Korábban azoknak a birtokosoknak, akiknek a földjén bányát nyitottak, át kellett adniuk a területet a királynak.

Károly engedélyezte, hogy az ilyen birtokos megtarthassa földjét, és a bányabér egy részét is átengedte neki.

Így ösztönözte az új bányák nyitását.

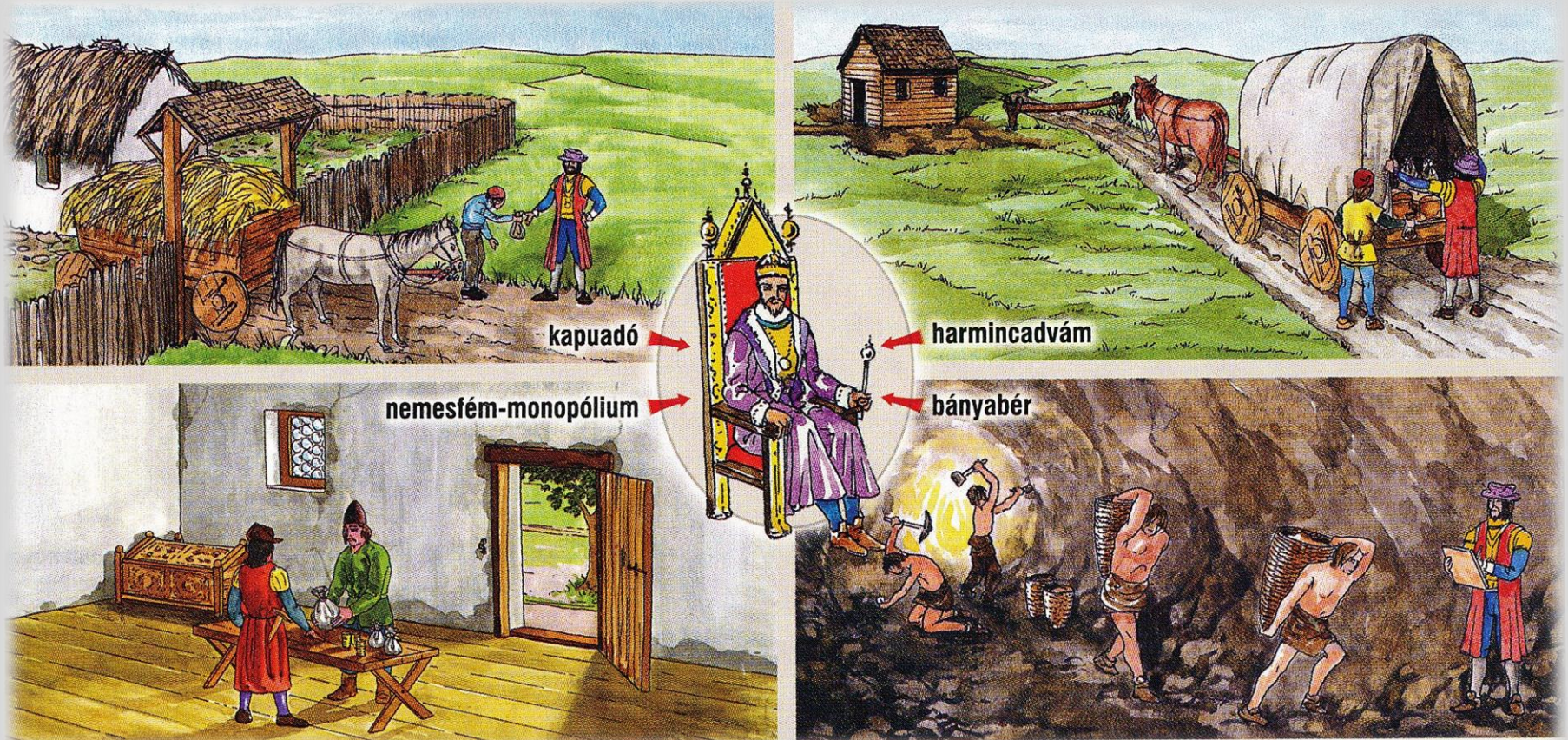
Nemesfémekkel egyedül a király kereskedhetett.

Ezt a jogát nemesérc-monopóliumnak nevezzük.

A kibányászott ércet tehát nem lehetett szabadon adni-venni, azt kötelező volt beváltani vert pénzre.

A beváltást kizárólag a királyi kamarák végezheték. **Ebből a királynak jelentős haszna származott**, hiszen az átváltási arányt a kincstár szabta meg.

Az uralkodó regálé bevételei. Mik azok a regálék?

Károly a rossz minőségű ezüstpénzek helyett **firenzei mintára aranyforintot veretett.**

A mindennapi piaci forgalomhoz szükséges váltópénz az ezüstgaras lett. A királyi jogon szerzett **bevételeket gyarapította** az újonnan bevezetett **kapuadó.**

Ezt azok a **jobbágyháztartások fizették,** amelyeknek akkora kapuja volt, hogy egy szénásszekér átfért rajta.

14. századi gazdasági épület

Fallal körülvett nemesi kúria

A kereskedők **harmincadvámot** fizettek. Ez azt jelentette, hogy árujuk értékének egyharmincadrészét be kellett fizetniük a kincstárba, ha be vagy kiléptek az országból.

A harmincadvám ábrázolása egy korabeli képen

Hadakozás és diplomácia

Károly király **hódításai leginkább délre irányultak.**

Szerbia és Bosznia ellen sikereket ért el. A Havasalföld elleni támadáskor viszont még az élete is komoly veszélybe került, mert seregét törbe csalták.

Többször hadakozott Ausztriával is.

Károly úgy tudott megmenekülni a havasalföldi vajda csapdájából pánccelt cserélt egy vitézével

A csehekkel és a lengyelekkel viszont jó viszonyban volt. Ő maga a lengyel király lányát vette feleségül.

1335-ben meghívta Visegrádra János cseh és Kázmér lengyel királyt. Szövetséget kötöttek egymással.

A királytalálkozó színhelye a visegrádi vár

I. Károly a cseh királlyal megegyezett abban, hogy egy Bécszet elkerülő kereskedelmi utat hoznak létre.

Erre azért volt szükség, mert a bécsiek árumegállító joga sértette a magyar és cseh kereskedők érdekeit.

Addig ugyanis a nyugatról érkező áruk jelentős része bécsi kereskedők közvetítésével, drágábban jutott el a magyar és cseh piacokra.

Kázmér királlyal pedig arról is megegyeztek, hogy ha a lengyel király fiú utód nélkül hal meg, I. Károly fia öröklí a trónt.

A megállapodás Kázmér halála után életbe is lép.

III. (Nagy) Kázmér lengyel uralkodó, akinek

Károly fia I. (Nagy) Lajos lehetne az

A három uralkodó találkozója a visegrádi panoptikumban

Luxemburgi János cseh király